

Grażyna Koba

TERAŹBAJTY

Informatyka

dla szkoły
podstawowej

Klasa **7**

Logomocja /dodatek/

MiGra

Spis treści

Temat 20. Programowanie w języku Logo	3
1. Proste polecenia języka Logo	3
2. Wykonywanie obliczeń i stosowanie zmiennych	6
3. Powtarzanie poleceń	7
4. Stosowanie procedur	8
4.1. Procedury bez parametrów	8
4.2. Procedury z parametrami	10
5. Sytuacje warunkowe	11
6. Zmianie postaci żółwia	12
6.1. Stosowanie gotowych postaci	12
6.2. Korzystanie z Edytora postaci	12
6.3. Tworzenie animacji w Edytorze postaci	13

Oznaczenia przyjęte w podręczniku

Warto powtórzyć – wykaz zagadnień do powtórzenia z poprzednich lekcji

Metoda – opis istotnych metod, pojęć i zasad

Sposób postępowania – sposób postępowania prowadzący do osiągnięcia określonego celu

Przykłady – pokazanie przykładowego rozwiązania

Ćwiczenia – praktyczne sprawdzenie i utwalenie poznawanych zagadnień

Słownik

Słowniczek – wyjaśnienie ważnych terminów

Czy wiesz, że:

Czy wiesz, że – dodatkowe informacje na temat zagadnień dotyczących informatyki

Na końcu każdego tematu znajdują się działy:

Warto zapamiętać – zestawienie najważniejszych informacji podsumowujących temat

Pytania i polecenia – sprawdzające zdobytą wiedzę

Zadania – sprawdzające stopień opanowania wiedzy i zdobytych umiejętności

Dla zainteresowanych – zadania rozwijające zainteresowania i kreatywność

Przeczytaj, jeśli chcesz wiedzieć więcej – rozszerzenie wiedzy na temat interesujących zagadnień z dziedziny informatyki

1. Proste polecenia języka Logo
2. Wykonywanie obliczeń i stosowanie zmiennych
3. Powtarzanie poleceń
4. Stosowanie procedur
  - 4.1. Procedury bez parametrów
  - 4.2. Procedury z parametrami
5. Sytuacje warunkowe
6. Zmienianie postaci żółwia
  - 6.1. Stosowanie gotowych postaci
  - 6.2. Korzystanie z Edytora postaci
  - 6.3. Tworzenie animacji w Edytorze postaci

Warto powtórzyć

1. Jakie poznaliśmy sposoby przedstawiania algorytmów?
2. Czym jest język programowania?
3. Czym charakteryzuje się interpretacja programu?
4. Czym jest zmienna w programie komputerowym? W jaki sposób przypisywaliśmy wartość zmiennym w języku Scratch?
5. Czym jest podprogram? Co należy zrobić, aby zastosować podprogram w programie?
6. Czym jest parametr w procedurze?
7. Kiedy mamy do czynienia z sytuacją warunkową?
8. Na czym polega iteracja? W jaki sposób zapisywaliśmy powtarzające się polecenia w języku Scratch?

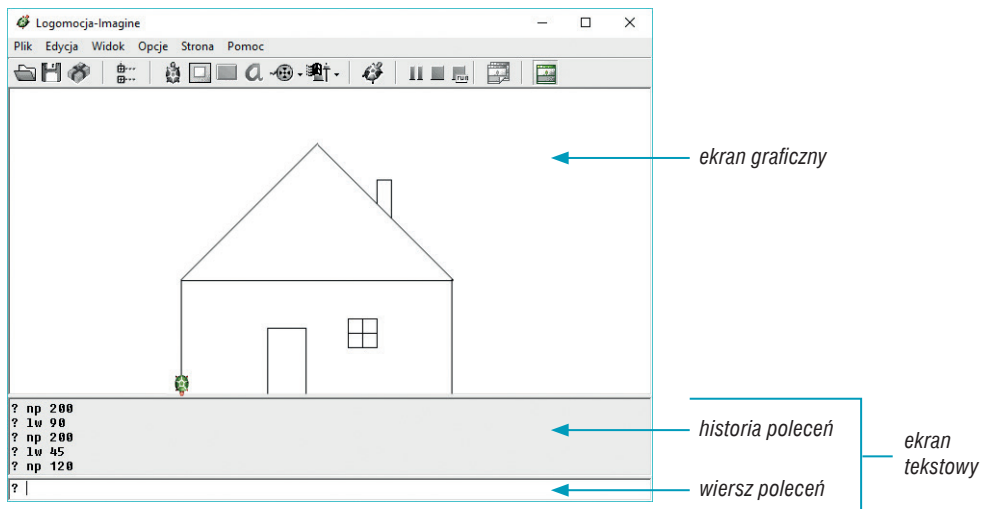
1. Proste polecenia języka Logo

Język Logo jest edukacyjnym językiem programowania. Do tworzenia programów w tym języku będziemy wykorzystywać środowisko programowania Logomocja, umożliwiające przygotowywanie projektów, w skład których mogą wchodzić m.in. utworzone rysunki (aktualna treść ekranu graficznego), dodane postacie żółwi oraz procedury.

Okno programu Logomocja (rys. 1.) jest podzielone na dwa ekrany: **graficzny** i **tekstowy**. Polecenia języka Logo wpisujemy w **wierszu poleceń** na ekranie tekstowym, po znaku zachęty „?” i zatwierdzamy naciśnięciem klawisza **Enter**. Komputer od razu sprawdza każde polecenie. Jeśli jest ono poprawne, zostaje wykonane. Efekt wykonania polecenia możemy zobaczyć w oknie programu na ekranie graficznym. Jeśli polecenie jest niepoprawne, program informuje nas o tym za pomocą odpowiedniego komunikatu. Jest to przykład **interpretacji programu**. Możemy powiedzieć, że „rozmawiamy z komputerem”.

Jedną z cech języka Logo jest możliwość tworzenia rysunków poprzez sterowanie żółwiem. Żółw, przesuając się, zostawia za sobą ślad w postaci linii. Na przykład:

- **naprzód** *liczba_kroków* (w skrócie **np**) przesuwa żółwia do przodu o podaną liczbę kroków, czyli **np 200** przesuwa go o 200 kroków,
- **prawo** *kąt* (w skrócie **pw**) obraca żółwia w prawo o podany kąt, czyli **pw 90** obraca go o 90°.

Rys. 1. Okno programu Logomocja

Polecenie	Skrót polecenia	Opis
naprzód <i>liczba_kroków</i>	np <i>liczba_kroków</i>	Przesuwa żółwia do przodu o podaną liczbę kroków.
wstecz <i>liczba_kroków</i>	ws <i>liczba_kroków</i>	Przesuwa żółwia do tyłu o podaną liczbę kroków.
lewo <i>kąt</i>	lw <i>kąt</i>	Obraca żółwia w lewo o podany kąt.
prawo <i>kąt</i>	pw <i>kąt</i>	Obraca żółwia w prawo o podany kąt.
podnieś	pod	Podnosi pisak żółwia (żółw nie będzie zostawiał śladów przy poruszaniu się).
opuść	opu	Opuszcza pisak żółwia.
schowajMnie	sż	Ukrywa żółwia.
pokażMnie	pż	Pokazuje żółwia.
powtórz <i>liczba_powtórzeń</i> <i>[lista poleceń]</i>	brak skrótu	Powtarza listę poleceń podaną liczbę razy.
pisz <i>wyrażenie</i>	ps <i>wyrażenie</i>	Wypisuje wartość wyrażenia na ekranie tekstowym; w razie potrzeby wartość ta jest obliczana.
przypisz <i>nazwa wartość</i>	przyp <i>nazwa wartość</i>	Tworzy zmienną o podanej nazwie <i>nazwa</i> i przypisuje jej wartość podaną jako drugi parametr.

koło <i>średnica</i>	brak skrótu	Rysuje koło o podanej średnicy.
okrąg <i>średnica</i>	brak skrótu	Rysuje okrąg o podanej średnicy.
czyść	cs	Czyści ekran graficzny.
czekaj <i>liczba milisekund</i>	brak skrótu	Zatrzymuje wykonanie programu na podaną liczbę milisekund (np. czekaj 7000 zatrzymuje wykonanie programu na 7 sekund).
ustalKolPis ustalGrubość	ukp ugp	ukp – ustala kolor pisaka. ugp – ustala grubość pisaka. Polecenia ukp i ugp należy wpisać przed poleceniami rysowania figury. Po wpisaniu każdego z poleceń otwiera się okno, w którym wybiera się odpowiednio kolor lub grubość linii. Polecenie ukp można zapisać również z nazwą koloru poprzedzoną cudzysłowem, np. ukp "niebieski , ukp "czerwony , a polecenie ugp – z liczbą określającą grubość linii, np. ugp 5 , ugp 20 .
ustalKolMal	ukm	Ustala kolor malowania, np. ukm "żółty zmienia kolor na żółty.
zamaluj	brak skrótu	Zamalowuje obszar zamknięty bieżącym kolorem lub zmienia kolor linii na bieżący kolor, np. ukm "żółty zamaluj zamaluje obszar (jeśli żółw jest umieszczony w obszarze zamkniętym) lub linie na żółto.

Tabela 1. Podstawowe polecenia języka Logo

Utworzony rysunek (ekran graficzny) możemy zapisać w pliku, korzystając z opcji **Plik/Zapisz projekt jako** lub **Plik/Zapisz projekt**. Projekty tworzone w Logomocji zapisywane są z rozszerzeniem *imp* (polecenia umieszczane w historii poleceń nie są zapisywane w projekcie). Ekran graficzny można wydrukować (opcja **Plik/Drukuj**).

Ćwiczenie 1. Piszemy polecenia w języku Logo

W części tekstowej okna programu Logomocja napisz kolejno polecenia:

pż
np 100
pw 135
np 45
lw 90
np 45
pw 135
np 100

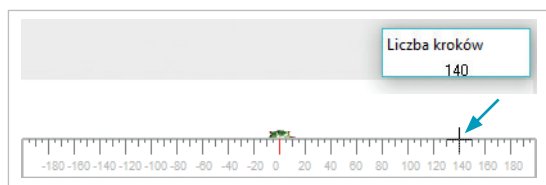
Uwaga

Historię poleceń można zachować. W tym celu należy ją skopiować i wkleić do dokumentu tekstowego, a następnie zapisać dokument w pliku. Po ponownym uruchomieniu programu Logomocja wystarczy wkleić polecenia do **wiersza poleceń** i po naciśnięciu klawisza **Enter** zostaną one wykonane.

Kilka praktycznych porad

1. Wprowadzane polecenia muszą być zgodne z regułami języka Logo. Pomiedzy nazwą (skrótom nazwy) polecenia a wartością liczbową powinna być umieszczona spacja. W przeciwnym wypadku polecenie nie zostanie wykonane – pojawi się komunikat o błędzie. Na przykład po napisaniu **np200** pojawi się napis *Błąd: Nie wiem, jak wykonać np200*. Należy napisać polecenie poprawnie, czyli ze spacją po nazwie polecenia: **np 200**.
2. Podczas pisania programu w języku Logo najwygodniej jest stosować skróty nazw poleceń.
3. Polecenia napisane wcześniej można wyświetlać, używając klawiszy sterujących (strzałka w górę, strzałka w dół).
4. Do wiersza poleceń można wkleić (**Ctrl+V**) polecenie (polecenia) skopiowane (**Ctrl+C**) wcześniej do **Schowka**.

Jeśli nie wiemy, o ile kroków należy przesunąć żółwia, możemy wpisać komendę **np** bez podawania liczby kroków i nacisnąć klawisz **Enter**. Na ekranie ukaże się **linijka**

Rys. 2. Linijka w programie Logomocja

(rys. 2.). Po wskazaniu kursorem myszy miejsca, do którego ma dojść żółw, i kliknięciu program sam uzupełni potrzebną liczbę kroków, a polecenie **np** zostanie umieszczone w historii poleceń. Podobnie postępujemy, jeśli nie wiemy, o jaki kąt należy obrócić żółwia.

Ćwiczenie 2. Rysujemy dom

1. Narysuj w programie Logomocja dom podobny do pokazanego na rysunku 1.
2. Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Dom*.

2. Wykonywanie obliczeń i stosowanie zmiennych

Zamierzamy obliczyć pole powierzchni prostokątnej działki o bokach przyjmujących dowolne wartości dodatnie. W jaki sposób można w języku Logo zapisać polecenia umożliwiające wykonanie obliczeń i wyświetlenie wyniku na ekranie?

W języku Logo można również stosować polecenia, które spowodują wykonanie obliczeń lub wyprowadzenie napisu. Wyniki obliczeń i napisy pojawiają się na ekranie tekstowym w historii poleceń.

Aby w języku Logo wyświetlić wartość wyrażenia na ekranie tekstowym, należy napisać polecenie **ps wyrażenie.**

Na przykład polecenie **ps 345+234** spowoduje wypisanie w historii poleceń liczby 579, a **ps 234/2** – liczby 117.

Ćwiczenie 3. Wykonujemy działania

Wykonaj działania w języku Logo:

- 2345/324,
- $(234+2725)*0.5$,
- $(2642-97)/65$.

W obliczeniach można również używać zmiennych. Przed użyciem zmiennej należy przypisać jej wartość, stosując polecenie **przypisz nazwa wartość** (w skrócie **przyp**), które tworzy zmienną o podanej nazwie i przypisuje jej wartość podaną jako drugi parametr. Wartość może być podana w formie wyrażenia. Przed nazwą zmiennej należy umieścić znak górnego cudzysłowu, natomiast przed nazwą zmiennej używanej w wyrażeniu – znak dwukropka.

Na przykład:

przyp "a 25.4 przypisuje zmiennej *a* wartość 25,4 (w języku Logo do wydzielenia części ułamkowej liczby używamy kropki, a nie przecinka),

przyp "b 440 przypisuje zmiennej *b* wartość 440,

przyp "s :a+:b przypisuje zmiennej *s* wartość sumy liczb przypisanych do zmiennych *a* i *b*,

ps :s wypisuje wartość zmiennej *s* na ekranie tekstowym.

Uwaga: Dwa ostatnie polecenia, powodujące obliczenie i wyświetlenie wartości sumy liczb *a* i *b*, możemy zapisać również jako jedno: **ps :a+:b**.

Ćwiczenie 4. Wykonujemy obliczenia z użyciem zmiennych

- Pisząc odpowiednie polecenia w języku Logo, oblicz dla *a* równego 20 i *b* równego 50:
  - sumę liczb *a* i *b*,
  - pole powierzchni prostokąta o bokach *a* i *b*,
  - pole powierzchni kwadratu o boku *a*,
  - pole powierzchni kwadratu o boku *b*.
- Wykonaj te same obliczenia dla danych: $a = 1,5$ i $b = 2,5$. Wykorzystaj wcześniej wpisane polecenia.

Polecenia **ps** możemy również używać do wypisywania w języku Logo ciągu słów, tzw. **listy**, np. **ps [lubię informatykę]** wypisze w wierszu poleceń słowa *lubię informatykę*. Ciąg słów należy umieścić w nawiasach kwadratowych.

3. Powtarzanie poleceń

Zamierzamy wyświetlić na ekranie kompozycję składającą się z ośmiokątów foremnych. Aby powstał ośmiokąt, żółw musi narysować pierwszy bok, czyli przejść np. 50 kroków i obrócić się o 45 stopni itd. W jaki sposób zapisać powtarzające się polecenia? Jak wykorzystać utworzony ośmiokąt do wyświetlenia ciekawej kompozycji?

W języku Logo istnieje polecenie **powtórz**, które umożliwia powtarzanie ciągu poleceń określoną liczbę razy. Korzystając z tego polecenia, możemy zapisywać m.in. algorytmy iteracyjne.

Aby powtarzać operacje w języku Logo, należy użyć polecenia **powtórz, które ma postać:**
powtórz *liczba_powtórzeń* [*lista poleceń*]

Na przykład:

powtórz 8 [**np** 50 **lw** 45] narysuje ośmiokąt foremny o boku 50 kroków.

Ćwiczenie 5. Realizujemy powtórzenia (iteracje)

Korzystając z polecenia **powtórz**, narysuj ośmiokąt foremny o boku 40 kroków.

4. Stosowanie procedur

W języku Logo możemy korzystać ze standardowych procedur tego języka bądź definiować własne (bez parametrów i z parametrami).

4.1. Procedury bez parametrów

{ Zamierzamy opracować cząstkowy problem, jakim jest narysowanie ośmiokąta, w postaci podprogramu. W jaki sposób zdefiniować podprogram w języku Logo? W jaki sposób można go potem wykorzystać do definiowania nowego podprogramu? }

W Logo możemy korzystać ze standardowych procedur tego języka bądź definiować własne. W oknie pamięci (klawisz **F4** lub odpowiednia opcja menu) można zobaczyć zdefiniowane procedury. Można je również w tym oknie edytować (klawisz **F11** lub odpowiednia opcja menu).

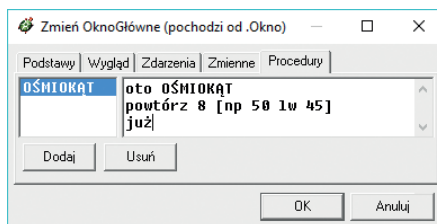
Aby zdefiniować procedurę bez parametrów, należy wpisać:

oto *nazwa_procedury*
treść procedury
już

Na przykład po napisaniu:

oto OŚMIOKĄT
powtórz 8 [**np** 50 **lw** 45]
już

zostanie zdefiniowana procedura OŚMIOKĄT, rysująca ośmiokąt foremny o boku 50 kroków.

Rys. 3. W oknie pamięci widoczna jest treść zdefiniowanej procedury OŚMIOKĄT. W tym miejscu można też edytować treść procedury

Ćwiczenie 6. Definiujemy procedurę bez parametrów

1. Zdefiniuj procedurę bez parametrów OŚMIOKĄT (rys. 3.), rysującą ośmiokąt foremny o boku 50 kroków i o krawędziach koloru niebieskiego.
2. Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt1*.

Wskazówka: Przed poleceniem **powtórz** dodaj: **ukp "niebieski"** (zmiana koloru pisaka na niebieski).

Aby wywołać procedurę, należy wpisać jej nazwę w wierszu poleceń po znaku zachęty „;?”. Zdefiniowanej procedury możemy używać w definicjach innych procedur. Na przykład, używając procedury OŚMIOKĄT, możemy otrzymać obraz przedstawiony na rysunku 4.:

```
oto OŚMIOKĄTY1
powtórz 12 [OŚMIOKĄT lw 30]
już
```


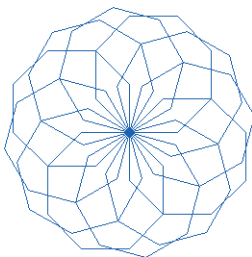
Jeśli zapiszemy projekt w pliku, procedura również zostanie w nim zapisana. Po otwarciu projektu z pliku możemy procedurę ponownie wywoływać, używając jej nazwy. Utworzoną procedurę można też wykorzystać w innej procedurze. W jednym projekcie możemy utworzyć i zapisać wiele procedur.

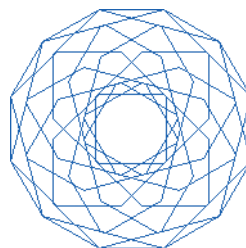
Ćwiczenie 7. Korzystamy z utworzonych wcześniej procedur

1. Otwórz plik *Projekt1* zapisany w ćwiczeniu 6. Korzystając z procedury OŚMIOKĄT, zdefiniuj procedurę OŚMIOKĄTY1, rysującą figurę taką, jak pokazano na rysunku 4.
2. Korzystając z procedury OŚMIOKĄTY1, zdefiniuj procedurę OŚMIOKĄTY2, rysującą figurę taką, jak pokazano na rysunku 5.
3. Zapisz plik pod tą samą nazwą.

Wskazówka: Do treści procedury OŚMIOKĄTY1 należy dodać w odpowiednim miejscu polecenie **np 50**.

Rys. 4. Wykonanie procedury OŚMIOKĄTY1 – ćwiczenie 7. (punkt 1.)

Rys. 5. Wykonanie procedury OŚMIOKĄTY2 – ćwiczenie 7. (punkt 2.)

Ćwiczenie 8. Drukujemy ekran graficzny

Otwórz plik *Projekt1* zapisany w ćwiczeniu 7. Wydrukuj ekran graficzny z wybranym rysunkiem (efektem wykonania wybranej procedury).

4.2. Procedury z parametrami

{ Chcielibyśmy rysować wielokąty o dowolnej liczbie boków, wprowadzanej z klawiatury. W jaki sposób zdefiniować odpowiednią procedurę? }

W języku Logo, podobnie jak w języku Scratch, możemy definiować procedury z parametrami.

Aby zdefiniować procedurę z parametrami, należy wpisać:

```
oto nazwa_procedury :parametr1 :parametr2
  treść procedury
już
```

Procedura może zawierać dowolną liczbę parametrów. Należy pamiętać o umieszczeniu znaku „:” przed nazwą każdego parametru.

Na przykład:

```
oto SZEŚCIOKĄT :N
  powtórz 6 [np :N lw 60]
już
```

definiuje procedurę rysowania sześciokąta foremnego o boku długości N .

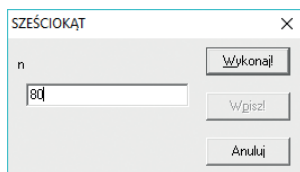
W definicji procedury określamy parametry formalne. W procedurze SZEŚCIOKĄT określiliśmy parametr o nazwie N . W momencie wywołania procedury parametr formalny jest zastępowany przez parametr aktualny, którego wartość może być wprowadzona np. z klawiatury. Możemy też wywołać procedurę, przekazując do niej od razu konkretną daną, w tym przypadku liczbową. Procedurę SZEŚCIOKĄT wywołamy, podając konkretną wartość parametru N , np. SZEŚCIOKĄT 100, SZEŚCIOKĄT 50. W tym przypadku parametr N oznacza długość boku sześciokąta.

Ćwiczenie 9. Definiujemy procedurę z parametrami

1. Zdefiniuj procedurę SZEŚCIOKĄT z parametrem N , rysującą sześciokąt foremny (N – długość boku sześciokąta) o krawędziach koloru czerwonego.
2. Wywołaj procedurę SZEŚCIOKĄT dla kilku różnych danych (długości boku).

Wskazówka: Jeśli w wierszu poleceń wpisujemy samą nazwę procedury (bez podania wartości parametru), otworzy się okno, w którym będziemy mogli wpisać wartość parametru (rys. 6.).

Rys. 6. Okno, w którym wpisujemy dane przekazywane do procedury

Chcemy narysować K takich samych trójkątów, które będą przesunięte o podaną liczbę kroków i obrócone o podany kąt. Jak to zrobić, definiując najpierw procedurę TRÓJKĄT?

Ćwiczenie 10. Definiujemy procedurę rysującą trójkąt równoboczny

1. Zdefiniuj procedurę TRÓJKĄT z parametrem N , rysującą trójkąt równoboczny (N – długość boku trójkąta).
2. Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt2*.

W celu narysowania K trójkątów należy, używając polecenia **powtórz**, powtórzyć K razy rysowanie trójkąta oraz jego przesuwanie i obracanie.

Ćwiczenie 11. Definiujemy procedurę rysującą kompozycję składającą się z trójkątów

1. Korzystając z procedury TRÓJKĄT zapisanej w pliku *Projekt2* w ćwiczeniu 10., zdefiniuj procedurę iteracyjną TRÓJKĄTY z parametrem K , gdzie K to liczba trójkątów. Trójkąt ma być przesuwany o 10 kroków i obracany w lewo o kąt 35° . Przyjmij bok trójkąta (parametr aktualny) równy 100.
2. Wywołaj procedurę TRÓJKĄTY dla $K = 40$.
3. Zapisz plik pod tą samą nazwą.

5. Sytuacje warunkowe

W języku Logo polecenie realizujące sytuację warunkową ma postać:
jeżeli warunek [*lista_poleceń1*] [*lista_poleceń2*].

Jeśli *warunek* jest spełniony, to realizowane są polecenia *lista_poleceń1*, w przeciwnym przypadku realizowane są polecenia *lista_poleceń2*.

Na przykład:

oto FIGURA : X

jeżeli : $X > 0$ [OŚMIOKĄT] [TRÓJKĄT 80]

już

Gdy wywołamy procedurę FIGURA, podając jako parametr dowolną liczbę dodatnią, zostanie narysowany ośmiokąt foremny. Gdy jako parametr podamy zero lub liczbę ujemną, zostanie narysowany trójkąt równoboczny o boku 80.

Ćwiczenie 12. Stosujemy polecenia warunkowe w języku Logo

1. Zdefiniuj procedurę z parametrem X . Dla X dodatnich ma być wywołana procedura OŚMIOKĄTY1, a dla X niedodatnich – procedura OŚMIOKĄTY2. Procedury OŚMIOKĄTY1 i OŚMIOKĄTY2 zostały zdefiniowane w ćwiczeniu 7.
2. Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt3*.

6. Zmianianie postaci żółwia

6.1. Stosowanie gotowych postaci

W programie Logomocja możemy zmienić żółwia na inną postać, także animowaną. Można ją wybrać z gotowych propozycji zapisanych w plikach i dołączonych do programu Logomocja. Możemy również utworzyć własną postać w Edytorze postaci, który jest częścią programu Logomocja, i zapisać ją w pliku.

Aby zmienić postać żółwia na inną, należy:

- na ekranie graficznym kliknąć żółwia prawym przyciskiem myszy i z menu kontekstowego wybrać polecenie **Zmień ż1**,
- na zakładce **Postać** kliknąć przycisk **Ustal postać**,
- w otwartym oknie **Wybierz postać** odszukać i kliknąć nazwę pliku zawierającego obraz przedstawiający postać, w którą ma zmienić się żółw – w oknie **Wybierz postać** pojawi się podgląd postaci,
- kliknąć przycisk **Otwórz** – w oknie zmiany żółwia możemy zmienić parametry postaci, m.in. powiększyć rysunek postaci. W tym celu trzeba wpisać większą wartość w polu **Skala X** (domyślnie rozmiar jest ustawiony na 1),
- kliknąć przycisk **OK**.

Ćwiczenie 13. Zmieniamy postać żółwia

1. Zmień żółwia na inną, wybraną przez siebie postać.
2. Utwórz program, w którym nowy żółw (nowa postać) „przejdzie” dookoła ekranu, nie rysując ramki.

6.2. Korzystanie z Edytora postaci

W Edytorze postaci można tworzyć rysunki w podobny sposób jak w programie Paint. Edytor postaci umożliwia ponadto tworzenie **obrazu animowanego**.

Do rysownia figur geometrycznych program udostępnia narzędzia malarskie: **Elipsa**, **Prostokąt**, **Wielobok**, **Linia**. Obraz można powiększać, wypełniać obszary zamknięte i rysować łuki. Możemy ustalić grubość rysowanej linii, wybierając rodzaj **stałówki**. Kolory wybieramy z **palety barw**. Z narzędzi tych korzysta się podobnie jak w programie Paint. Różnice są nieznaczne, np.:

- aby narysować figurę (prostokąt, wielokąt lub elipsę) z wypełnieniem, należy przed rozpoczęciem rysowania kliknąć dane narzędzie raz lub dwa razy (figura zostaje wówczas wypełniona);
- niektóre narzędzia wybieramy z listy wyboru, np. **Pióro**, **Ołówek**, **Gumkę**; narzędzia podzielono na dwie grupy – w związku z tym można tworzyć kombinacje narzędzi, np. **Gumka** może przyjmować kształt elipsy; dlatego podczas rysowania należy zwrócić uwagę, które narzędzie zostało wybrane z listy.

Rysunek utworzony w Edytorze postaci zapisuje się w pliku z rozszerzeniem *lgf*.

Ćwiczenie 14. Zapoznajemy się z Edytorem postaci

1. Uruchom Edytor postaci. Zwróć uwagę na budowę okna programu.
2. Zapoznaj się z interfejsem programu. Zwróć uwagę na wybór i działanie narzędzi. Porównaj je z możliwościami programu Paint.
3. Wypróbuj możliwość rysowania figur z wypełnieniem i bez wypełnienia.
4. Sprawdź, w jaki sposób rysuje się kwadrat i koło, a następnie porównaj go ze sposobem rysowania tych figur w programach Paint i GIMP.

Ćwiczenie 15. Tworzymy rysunek w Edytorze postaci

1. Utwórz rysunek postaci składający się z różnych figur geometrycznych. Postać przedstawiona na rysunku 7. może stanowić inspirację.
2. Zapisz rysunek w pliku pod nazwą *Ludzik*.

Wskazówka: Z menu kontekstowego palety kolorów można wybrać inny sposób jej wyświetlania.

Aby umieścić zaznaczony fragment rysunku na przezroczystym tle, należy wybrać polecenie **Rysowanie przezroczyste** z menu kontekstowego zaznaczonego fragmentu lub z menu **Rysowanie/Zaznaczenie**.

6.3. Tworzenie animacji w Edytorze postaci

{ Zamierzamy zamienić żółwia na utworzoną samodzielnie ruchomą postać. }
{ W jaki sposób w środowisku Logomocja można przygotować animowany rysunek? }

Edytor postaci umożliwia tworzenie **animacji komputerowych**. Animacja składa się z klatek. Im więcej klatek jest wyświetlanych w jednostce czasu, tym bardziej płynny jest ruch. Kolejne klatki animacji tworzymy, korzystając z kopiowania przez **Schówek** (rys. 7). W obszarze do rysowania aktualnie widoczna klatka jest obramowana na niebiesko.

Ćwiczenie 16. Oglądamy gotową animację

1. Uruchom Edytor postaci.
2. Otwórz i uruchom kilka gotowych animacji dostępnych w tym programie.

Tworzenie nowej animacji zaczynamy od narysowania rysunku, który będzie podstawą do przygotowania kolejnych klatek animacji. Następnie kopiujemy klatkę i na kopii nanosimy zmiany, korzystając z możliwości programu, m.in. z przekształceń rysunku.

W Edytorze postaci rodzaj przekształcenia można wybrać, korzystając z opcji **Rysowanie/Zaznaczenie** lub z menu kontekstowego zaznaczonego fragmentu obrazu.

Zaznaczony fragment rysunku można również przekształcić, klikając wewnątrz zaznaczenia i chwytając za narożnik zaznaczenia. Jednokrotne kliknięcie umożliwia zmianę rozmiaru i wykonanie odbicia, dwukrotne – obrócenie, a czterokrotne – pochylenie.

Aby utworzyć kolejną klatkę animacji, należy:

- kliknąć w dolnym oknie klatkę, na podstawie której chcemy przygotować kolejną klatkę,
- skopiować klatkę do **Schowka** (opcja **Kopiuj**) – rys. 7.,
- wkleić skopiowaną klatkę za wybraną klatką lub przed nią (opcja **Wklej za** lub **Wklej przed**),
- na wklejonej klatce nanieść zmiany.

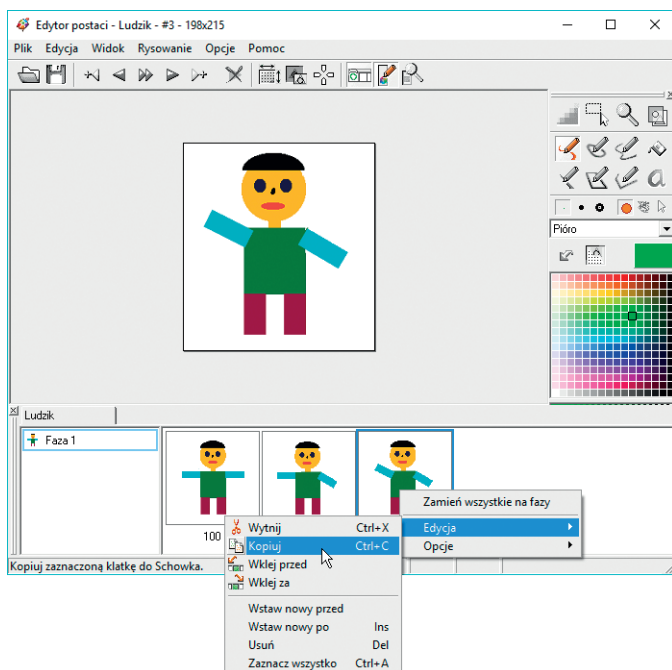
Aby uruchomić animację, należy kliknąć przycisk **Podgląd** ,

aby ją zatrzymać – przycisk **Zakończ podgląd** .

Ćwiczenie 17. Tworzymy własną animację w Edytorze postaci

1. Utwórz animację postaci utworzonej w ćwiczeniu 15. Postaraj się przygotować przynajmniej pięć klatek.
2. Zapisz plik pod tą samą nazwą.

Rys. 7. Przykład tworzenia animacji w Edytorze postaci – ćwiczenia 15. i 17. W oknie **Treści** widoczne są kolejne klatki animacji

Warto zapamiętać

- Środowisko programowania Logomocja umożliwia tworzenie projektów, w skład których mogą wchodzić ekran graficzny, utworzone procedury oraz nowe postacie żółwia.
- W języku Logo możemy pracować w trybie interakcyjnym (inaczej: w trybie dialogu z komputerem).
- W języku Logo w obliczeniach można używać zmiennych. Przed użyciem zmiennej należy przypisać jej wartość, stosując polecenie **przypisz**.
- W języku Logo możemy zapisywać m.in. algorytmy iteracyjne. Do ich zapisu wykorzystujemy polecenie **powtórz**.
- Procedury (podprogramy) to wyodrębnione części programu, mające jednoznaczną nazwę i ustalony sposób wymiany danych z innymi częściami programu.
- W języku Logo możemy zdefiniować procedury bez parametrów i z parametrami.
- Definiując procedurę z parametrami, określamy parametry, które w momencie jej wykonywania przyjmują konkretne wartości.
- W języku Logo możemy zapisywać m.in. algorytmy z warunkami. Do ich zapisu możemy zastosować polecenie **jeżeli**.
- W Edytorze postaci można utworzyć własną postać animowaną, w którą można zmienić żółwia.

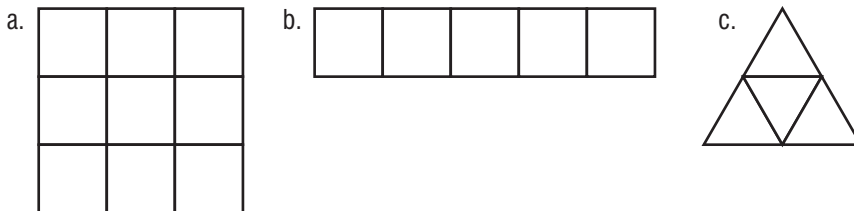
Pytania i polecenia

1. Wyjaśnij, co oznacza stwierdzenie: „Logo należy do języków interpretowanych”.
2. Wyjaśnij, dlaczego język Logo określany jest jako grafika żółwia.
3. W jaki sposób korzysta się ze zmiennych w obliczeniach? Omów na przykładzie.
4. W jaki sposób realizuje się powtórzenia w języku Logo?
5. Jakie są zalety stosowania procedur?
6. Wyjaśnij na przykładzie, w jaki sposób definiuje się procedury w języku Logo. Rozróżnij procedury z parametrami i bez parametrów.
7. Omów sposób realizowania sytuacji warunkowych w języku Logo.
8. W jaki sposób w programie Logomocja można zamienić żółwia na inną postać?
9. W jaki sposób tworzy się animacje w Edytorze postaci?

Zadania

1. Korzystając z poleceń języka Logo, narysuj swoje inicjały.
2. Napisz polecenia w języku Logo, aby obliczyć dla $a = 12$, $b = 15$ i $c = 10$: pole powierzchni kwadratu P_a o boku a , pole powierzchni kwadratu P_b o boku b , pole powierzchni kwadratu P_c o boku c , sumę S pól powierzchni kwadratów P_a, P_b, P_c . Wykonaj te same obliczenia dla danych: $a = 3$, $b = 4$ i $c = 5$. Co zauważasz?
3. Zdefiniuj procedurę KWADRAT z jednym parametrem A (A – bok kwadratu). Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt3*.
4. Zdefiniuj procedurę PROSTOKĄT z dwoma parametrami A i B (A, B – boki prostokąta). Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt4*.

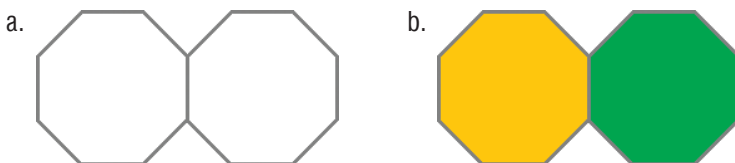

Rys. 8. Rysunki do zadania 5.

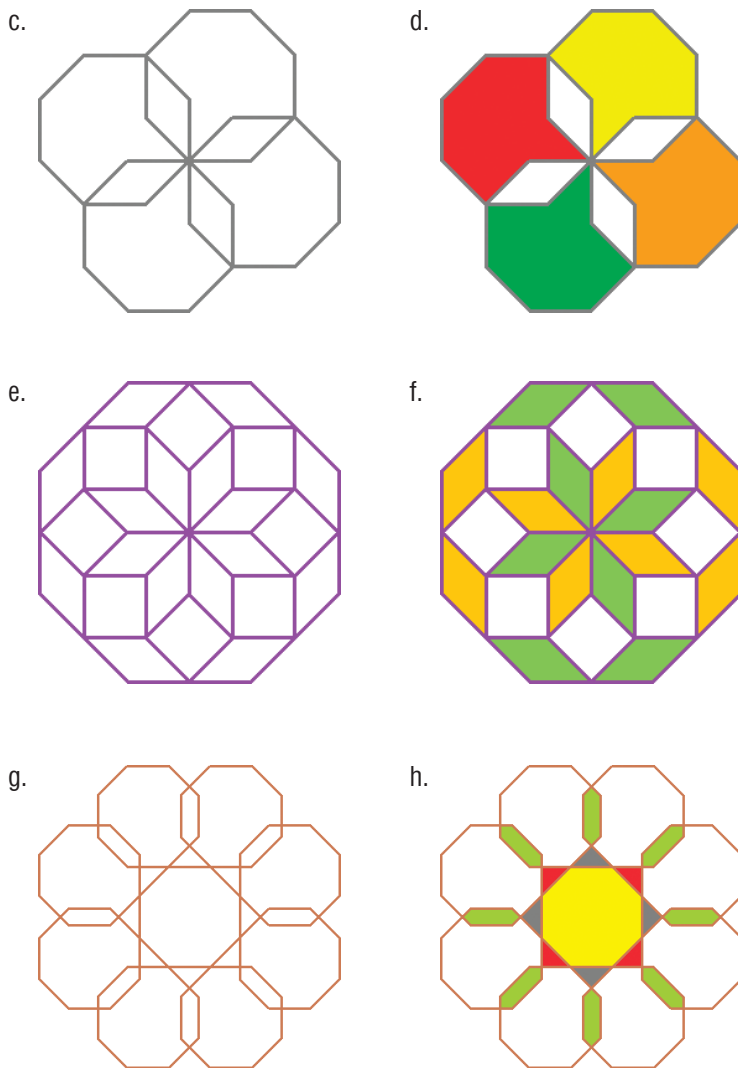
5. Korzystając z procedur zdefiniowanych w ćwiczeniach lub zadaniach w tym temacie, utwórz obrazy przedstawione na rysunkach 8a-8c. Pokoloruj figury według własnego pomysłu. Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt5*.
6. Korzystając z polecenia **powtórz**, narysuj sześciokąt foremny o boku 50. Zamaluj figurę wybranym kolorem. Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt6*.
7. Utwórz samodzielnie kompozycję, korzystając z wybranych dwóch procedur zdefiniowanych w ćwiczeniach lub zadaniach z tego tematu. Zastosuj różne kolory krawędzi według własnego pomysłu, tak aby kompozycje były kolorowe. Wydrukuj wykonane rysunki.
8. Zdefiniuj procedurę PIĘCIOKĄT z parametrem A , rysującą pięciokąt foremny o boku A . Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt8*.
9. Wykorzystując procedurę PIĘCIOKĄT zdefiniowaną w zadaniu 8., przygotuj rysunki podobne do przedstawionych na ilustracjach 4. i 5. Zapisz projekt w pliku pod tą samą nazwą *Projekt9*.
10. Zdefiniuj procedurę z parametrem Y . Dla $Y > 100$ ma być wywołana procedura KWADRAT (utworzona w zadaniu 3.), a w przeciwnym przypadku – procedura PROSTOKĄT (utworzona w zadaniu 4.). Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt10*.
11. Narysuj w Edytorze postaci własną postać animowaną, którą zastąpisz standardowego żółwia. Sprawdź, czy nowa postać narysuje trójkąt – wywołaj procedurę TRÓJKĄTY (utworzoną w ćwiczeniu 11.).

Dla zainteresowanych

12. Otwórz plik *Projekt1* zapisany w ćwiczeniu 7. Korzystając z procedury OŚMIOKĄT:
  - a. zdefiniuj procedury, które umożliwią narysowanie kompozycji takich jak pokazane na rysunkach 9a-9h. Grubość pisaka zmień na 3. Zmieniaj odpowiednio kolor pisaka oraz kolor malowania obszarów zamkniętych.
  - b. utwórz kompozycję według własnego pomysłu.
 Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt12*.

Rys. 9. Kompozycje do zadania 12.

13. Zdefiniuj procedurę, która umożliwi narysowanie dowolnego wielokąta foremnego. Powinna ona posiadać dwa parametry: długość boku (A) i liczbę boków (*liczba*). Zapisz projekt w pliku pod nazwą *Projekt13*.
Wskazówka: Kąt obrotu żółwia w definicji procedury zapisz jako wyrażenie $360/\text{liczba}$.
14. Zapoznaj się z działaniem funkcji **losowa** i wygeneruj za jej pomocą dwadzieścia liczb naturalnych o wartościach z przedziału $<1; 6>$, symulując wyniki rzutu kostką do gry.
15. Zapoznaj się samodzielnie z dodatkowymi możliwościami programu Logomocja, dotyczącymi m.in. umieszczania większej liczby żółwi na ekranie, dodawania tła, umieszczania przycisków poleceń na ekranie. Przygotuj animowany projekt według własnego pomysłu.